

Sygn. akt VU 29/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSR del. Marzena Foltyn-Banaszczyk

Protokolant p.o. stażysty Renata Kabzińska

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku L. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o emeryturę

na skutek odwołania L. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział wT.

z dnia 10 grudnia 2013 r. sygn. (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób , że przyznaje wnioskodawcy L. B. prawo do emerytury od dnia (...) roku.

Sygn. akt VU 29/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 grudnia 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy L. B. prawa do emerytury podnosząc w uzasadnieniu decyzji, iż wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 roku posiada okresy składkowe i nieskładkowe w łącznym wymiarze 25 lat, 4 miesiące, 17 dni, w tym staż pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 13 lat, 6 miesięcy i 4 dni. Organ rentowy odmówił wnioskodawcy zaliczenia okresu od 1 grudnia 1989 roku do 31 grudnia 1998 roku w Szpitalu (...) w B. jako pracy w warunkach szczególnych.

W odwołaniu wniesionym od powyższej decyzji w dniu 19 grudnia 2013 roku L. B. wniósł o przyznanie mu prawa do emerytury, podnosząc, iż praca w kotłowni Szpitala (...) w B. w spornym okresie jest pracą w warunkach szczególnych.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca L. B., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 15 listopada 2013 roku wniosek o przyznanie emerytury.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1-4 akt emerytalnych)

Wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 roku legitymuje się okresem ubezpieczenia w wymiarze 25 lat, 2 miesiące i 25 dni okresów składkowych, 1 miesiąc i 22 dni okresów nieskładkowych, tj. łącznie **25 lat, 4 miesiące i 17 dni**, w tym 13 lat, 6 miesięcy i 4 dni stażu pracy w szczególnych warunkach.

(dowód: decyzja z dnia 10 grudnia 2013 roku- k. 29 akt emerytalnych).

W dniu 9 grudnia 2013 roku wnioskodawca wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem ZUS na dochody budżetu państwa.

(dowód: wniosek k. 30 akt emerytalnych)

Do stażu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy zaliczył wnioskodawcy następujące okresy zatrudnienia:

- od 25 listopada 1972 roku do 30 kwietnia 1976 roku w Zakładzie (...) prace przy wytwarzaniu energii;

- od 11 sierpnia 1976 roku do 3 lutego 1988 roku i od 3 maja 1988 roku do 14 listopada 1988 roku w (...) przy montażu konstrukcji stalowych na wysokości.

(okoliczność bezsporna)

W okresie od dnia 1 grudnia 1989 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku wnioskodawca był zatrudniony w Szpitalu (...) w B. jako mechanik, mechanik – konserwator urządzeń energetycznych.

W dniu 21 listopada 1989 roku L. B. złożył podanie o zatrudnienie go w charakterze konserwatora urządzeń.

W dniu 14 grudnia 1989 roku wnioskodawca zawarł ze Szpitalem (...) w B. umowę o pracę w D. Technicznym – Kotłownia na stanowisku ślusarza, spawacza na czas określony od dnia 1 grudnia 1989 roku do dnia 29 lutego 1990 roku w pełnym wymiarze czasu pracy.

W dniu 12 lutego 1990 roku wnioskodawca zawarł z pracodawcą umowę o pracę w Kotłowni na stanowisku ślusarza – spawacza na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wnioskodawca w okresie zatrudnienia otrzymywał podwyżki wynagrodzenia. W angażach wpisano jako stanowisko pracy wnioskodawcy – D. Techniczny – Kotłownia, ślusarz – spawacz (angaż z dnia 30 marca 1990 roku), od 27 kwietnia 1990 roku – mechanik, mechanik sekcja instalacji cieplnej, dział Głównego (...), od 24 listopada 1995 roku mechanik– konserwator urządzeń energetycznych.

W trakcie zatrudnienia w 1992 roku i w 1997 roku wnioskodawca uzyskał zaświadczenie kwalifikacyjne w zakresie eksploatacji urządzeń i instalacji energetycznych. Na jego podstawie stwierdzono, iż wnioskodawca spełnia dodatkowe wymagania kwalifikacyjne w zakresie gospodarki energetycznej i może prowadzić eksploatację na stanowisku eksploatacji urządzeń i instalacji energetycznych: kotły parowe, instalacje cieplne parowe i wodne, sieci cieplne, cieplne urządzenia odbiorcze parowe i wodne, pompy, ssawy, wentylatory, dmuchawy.

Wnioskodawca otrzymał w dniu 15 grudnia 1989 roku zakres obowiązków pracy w Sekcji (...) na stanowisku mechanika.

Do obowiązków wnioskodawcy należało m.in.:

1. znać dokładnie wszystkie układy i obiegi wewnątrz kotłowni, w kanale ciepłowniczym, pompowni kondensatu, w przestrzeniach instalacyjnych aż do ostatniego zaworu przed urządzeniem będącym odbiorem pary;
2. prowadzić eksploatację urządzeń zainstalowanych w ww. obiektach;
3. prowadzić prace konserwacyjno – remontowe;
4. prowadzić dokumentację techniczno-ruchową.

W dniu 24 listopada 1995 roku wnioskodawca otrzymał zakres obowiązków jako zatrudniony w Sekcji (...) na stanowisku mechanik – konserwator urządzeń energetycznych.

Do obowiązków wnioskodawcy należało m.in.:

1. znać dokładnie wszystkie układy i obiegi wewnątrz kotłowni, w kanale ciepłowniczym, pompowni kondensatu, w przestrzeniach instalacyjnych aż do ostatniego zaworu przed urządzeniem będącym odbiorem pary;
2. prowadzić eksploatację, remont i konserwację urządzeń zainstalowanych w ww. obiektach;
3. prowadzić prace konserwacyjno – remontowe;
4. prowadzić dokumentację techniczno-ruchową

(dowód: świadectwo pracy z dnia 30.06.1999 r. – k. 17 akt kapitałowych; zaświadczenie k. 19 akt kapitałowych; podanie k. 2 akt osobowych część A; umowa o pracę k. 1 akt osobowych część B; umowa o pracę k. 5 akt osobowych część B; zakres obowiązków k. 3 akt osobowych część B; angaże k. 7, k. 8, k.9, k.10, k. 11, k.13, k.17, k. 18, k. 19, k. 20, k. 21, k.22, k. 27, k. 28, k. 30, k.33, k. 36, k. 37, k.38, k. 39, k. 40 akt osobowych część B; zaświadczenie kwalifikacyjne k. 12, k. 34 akt osobowych część B)

Szpital (...) w B. posiadał kotłownię. Kotłownia ta znajdowała się w odrębnym budynku dwupiętrowym, oddalonym o około 400 metrów od budynków szpitala.

W budynku kotłowni zainstalowane były trzy kotły przemysłowe, niskociśnieniowe, parowe, zasilane miałem węglowym. Miał węglowy był podawany za pomocą systemu podajników taśmowych, zautomatyzowanych. Każdy kocioł produkował parę wodną o ciśnieniu 10 atmosfer.

(...) ciepła produkowana w kotłowni była transmitowana na wskazaną odległość izolowanymi przewodami ciepłowniczymi ułożonymi w kanale ciepłowniczym. Rury doprowadzały parę do budynków szpitala. Do kanału był dostęp od strony szpitala i od strony kotłowni. Kanały miały wysokość pozwalającą na pracę mechanika.

W okresie od 1989 roku do 1995 roku wnioskodawca pracował w kotłowni sekcja instalacji ciepłej, dział Głównego (...), w systemie zmianowym jako mechanik (konserwator) urządzeń energetycznych.

Na zmianie zatrudnionych było czterech pracowników: palacz, pomocnik palacza, konserwator (mechanik) oraz operator stacji uzdatniania wody.

Palacz utrzymywał ciśnienie w kotłach i kontrolował proces spalania, miał za zadanie utrzymywać parametry ciśnienia, temperaturę na kotle, sprawdzać wskaźniki na szafie sterowniczej. W przypadku gdy węgiel był słaby, palacz przegarniał opał. Pomocnik palacza wykonywał tę samą pracę co palacz, dodatkowo wywoził szlakę.

Do obowiązków wnioskodawcy jako mechanika konserwatora należała konserwacja i naprawa urządzeń ciepłowniczych zarówno znajdujących się w kotłowni, jak i rurociągów ciepłowniczych znajdujących się w kanałach ciepłowniczych oraz pod budynkami szpitala zaopatrujących Szpital w energię ciepłą. Była to praca celem utrzymania ciągłego ruchu kotłów i przesyłu energii ciepłej przez 365 dni 24h/dobę jak w elektrowniach.

Wnioskodawca w razie awarii naprawiał kotły, pracował przy ich remontach oraz zajmował się ich konserwacją, wymieniał ruszty, naprawiał ruszty, naprawiał przekładnie i nawęglarnie.

Wnioskodawca pracował także przy konserwacji i usuwaniu awarii rurociągów ciepłowniczych, zajmował się konserwacją rur, spawaniem rur, multicyklonów, sprawdzaniem szczelności rur. Pracował wówczas w kanałach ciepłowniczych.

Wnioskodawca wykonywał również prace w przestrzeniach instalacyjnych między wyjściem z kanału ciepłowniczego a zaworami zabudowanymi przed odbiornikami ciepła w budynkach szpitalnych, wymieniał zawory.

Wnioskodawca obsługiwał też system pompowania kondensatu w zakresie jego eksploatacji, remontu i konserwacji.

Pracę mechanika konserwatora wykonywał wnioskodawca w sposób ciągły w pełnym wymiarze czasu pracy.

Od 1995 roku wnioskodawca wykonywał pracę pomocnika palacza. Wnioskodawca wówczas pracował przy napełnianiu kotła wodą kotłową, uzyskaną ze stacji uzdatniania wody, utrzymywaniem ciśnienia i temperatury na kotłach przez regulację ilości doprowadzanego powietrza, pilnowaniem czujników, regulowaniem szybkości spalania opału, wygaszaniem kotła w razie awarii i odcięciem pary, wywoził również szlakę.

Od 1995 roku w Szpitalu nie zatrudniono nowego mechanika na zmianie. Wnioskodawca wykonywał w tym czasie również prace mechanika – konserwatora urządzeń na tzw. piątej zmianie. Zmiana ta miała za zadanie zabezpieczać 4 zmiany w zakresie konserwacji i napraw urządzeń.

(dowód: zeznania L. B. protokół z rozprawy z dnia 11 kwietnia 2014 roku k. 13, od minuty 00.01.16 do minuty 00.13.17 płyta k.14 w związku z zeznaniami protokół z rozprawy z dnia 23 maja 2014 roku k. 16 od minuty 00.21.34 do minuty 00.28.45 płyta k.17; zeznania S. J. protokół z rozprawy z dnia 23 maja 2014 roku k. 15, od minuty 00.02.02 do minuty 00.13.30 płyta k.17; zeznania W. R. protokół z rozprawy z dnia 23 maja 2014 roku k. 15, od minuty 00.13.30 do minuty 00.21.34 płyta k.17)

Powołany w sprawie biegły z zakresu (...) podał, iż ubezpieczony L. B. w okresie zatrudnienia w kotłowni Szpitala (...) w B., w okresie spornym od 1 grudnia 1989 roku do 31 grudnia 1998 roku wykonywał prace w szczególnych warunkach, określone w Dziale II zatytułowanym „W energetyce” Wykazu A stanowiącego załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

Analiza dokumentów z akt osobowych wnioskodawcy prowadzi do wniosku, że osoba ta w spornym okresie zatrudniona była w Sekcji (...) Szpitala (...) w B., a w ramach tego zatrudnienia zobowiązana była do:

- prowadzenia eksploatacji, remontu i konserwacji układów i obiegów technologicznych w obrębie budynku kotłowni;
- prowadzenia eksploatacji, remontu i konserwacji układów i obiegów technologicznych w kanale ciepłowniczym, prowadzącym od wyjścia z budynku kotłowni do poszczególnych budynków Szpitala (...), gdzie znajdowały się odbiorniki energii cieplnej;
- prowadzenia eksploatacji, remontu i konserwacji urządzeń pompowni kondensatu;
- prowadzenia eksploatacji, remontu i konserwacji układów, obiegów i urządzeń w przestrzeniach instalacyjnych aż do ostatniego zaworu przed każdym odbiornikiem energii cieplnej.

W ocenie biegłego powyższe prace wnioskodawcy były pracami w warunkach szczególnych wskazane w Dziale II zatytułowanym „W energetyce” Wykazu A stanowiącego załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze przy przesyłaniu energii cieplnej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń cieplnych.

Biegły podał, iż instalacja kotłów zainstalowanych w Szpitalu (...) w B. składała się z kotła właściwego i paleniska oraz urządzeń pomocniczych do których należały:

- urządzenia do transportu i przygotowania paliwa- miału węglowego, tj. system podnośników taśmowych transportujących paliwo od składu paliwa do zasobnika zasypowego kotła;

- wentylatory podmuchowe i wyciągowe, których zadaniem jest wytworzenie ciągu transportującego spalinę przez system nagrzewania wody i przegrzewania pary, aż do komina wylotowego,
- pompy zasilające wymuszające obieg wody kotłowej,
- układ odpopielania usuwający żużel, który spadał z ruchomego rusztu do leja rusztowego, a dalej do wózków wywozowych,
- aparatura do uzdatniania wody zasilającej kocioł przez redukcję soli, wapnia i magnezu zawartych w wodzie, w urządzeniach zwanych wymiennikami jonitowymi,
- urządzenia do odpylania, odsiarczania i odazotowania spalin, w formie elektrofiltrów montowanych w wylocie komina spalin,
- aparatura kontrolno – pomiarowa, w tym monometry wskazujące ciśnienie wody i pary, zwężki mierzące natężenie przepływu mediów, termometru mierzące ich temperaturę oraz regulatory sterujące lokalną automatyką.

Każdy z trzech kotłów był skomplikowaną instalacją techniczną składającą się z wielu podzespołów. Podzespoły te wymagały stałego remontu, konserwacji, a w związku z tym stałego demontażu, a w przypadku awarii i montażu naprawionego albo wymienionego podzespołu.

Prace te wykonywał wnioskodawca, są to prace przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń cieplnych.

Prace te zaliczały się do Dział II wykaz A „w Energetyce”. Tytuł działu wskazuje, iż zapis działu obejmuje prace wykonywane zarówno w energetyce zawodowej, jak i w energetyce przemysłowej oraz energetyce lokalnej.

Biegły podał, iż pod pojęciem energetyki zawodowej rozumie się dział gospodarki krajowej obejmujący elektrownie i elektrociepłownie komercyjne, sprzedające energię elektryczną do (...) oraz sprzedające energię ciepłą do dużych aglomeracji przemysłowo – komunalnych.

Pod pojęciem energetyki przemysłowej rozumie się zakłady energetyczne produkujące energię na potrzeby własne przedsiębiorstw przemysłowych, nie będące przedmiotem podstawowej działalności tych przedsiębiorstw, a sprzedające jedynie nadwyżki energii na zewnątrz.

Pod pojęciem energetyki lokalnej rozumie się ciepłownię albo kotłownię produkujące energię ciepłą na rzecz zespołu odbiorców komunalnych, w tym osiedli, gmin, szpitali.

(...) ciepła produkowana w kotłowni była transmitowana na wskazaną odległość izolowanymi przewodami ciepłowniczymi ułożonymi w kanale ciepłowniczym. Na sieć ciepłowniczą prowadzoną w kanale ciepłowniczym składał się układ rurociągów z urządzeniami na nich zamontowanymi w tym:

- armatura odcinająca w formie zasów i zaworów, których zadaniem było odcięcie albo regulacja przepływu nośnika ciepła,
- osprzęt kontrolno – pomiarowy, którego zadaniem był pomiar parametrów nośnika ciepła (temperatury i ciśnienia), w tym szklanymi termometrami technicznymi, termometrami tarczowymi, rtęciowo – sprężynowymi, elektrycznymi ze zdalnym przekazywaniem wskazań,
- podpory ruchome (ślizgowe lub rolkowe) umożliwiające swobodne przesuwanie się rurociągu na skutek zmiany jego długości, spowodowanej wzrostem lub spadkiem temperatury nośnika ciepła.

Urządzenia te obsługiwał wnioskodawca, wykonywał zatem pracę przy przesyłaniu energii cieplnej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń zamontowanych na sieci cieplnej i transmitującej tę energię.

W trakcie transportu pary następowała strata ciepła do otoczenia. Strata ta była przyczyną częściowej kondensacji pary wodnej, a wykroplony kondensat przepływał rurociągami wraz z parą. Warstwy kondensatu były odprowadzane przy wykorzystaniu systemu odwodnień i po odseparowaniu był przepompowywany w pompowni kondensatu. System pompowania kondensatu w zakresie jego eksploatacji, remontu i konserwacji obsługiwał wnioskodawca.

Każdy odbiornik ciepła w budynkach szpitalnych był wyposażony w zawór zabudowany przed odbiornikiem. Wnioskodawca wykonywał prace do zaworów w przestrzeniach instalacyjnych między wyjściem z kanału ciepłowniczego a przedmiotowymi zaworami.

W ocenie biegłego również praca wnioskodawcy jako palacza kotłowego i pomocnika palacza w kotłowni w Szpitalu (...) w B. była pracą w warunkach szczególnych wskazaną w zapisach Działu II wykazu A „w energetyce”. Pracownicy ci byli odpowiedzialni za wytwarzanie energii cieplnej w postaci pary wodnej o ciśnieniu około 10 atmosfer, w kotłach parowych niskociśnieniowych, o spalaniu rusztowym zasilanych miałem węglowym, wodą kotłową i powietrzem.

W celu wytworzenia pary wodnej o wymaganych parametrach, osoby te zobowiązane były do:

- napełniania kotła wodą kotłową, uzyskaną ze stacji uzdatniania wody, do poziomu nieco powyżej znaku na wodowskazie,
- rozpalania ognia w kotle po upewnieniu się, że jest on prawidłowo napełniony wodą i przy maksymalnym otwarciu przepustnicy powietrza w drzwiczkach paleniskowych oraz przy otwarciu przesłon wentylacyjnych,
- uzyskiwanie poprawnej pracy kotła przez regulację ilości doprowadzanego powietrza,
- regulowanie szybkości spalania opału wielkością ciągu,
- przerwanie zasypywania opału i wypalenia paliwa w komorze spalania oraz do usunięcia pozostałości opału i zamknięcia zaworów odcinających kocioł, w przypadku wygaszania kotła.

W spornym okresie wnioskodawca nie wykonywał innych prac niż prace które zostały uznane przez biegłego za prace w warunkach szczególnych.

Na podstawie materiału dowodowego brak jest dostatecznych informacji w zakresie stopnia zautomatyzowania poszczególnych podzespołów instalacji kotłowej, co stanowiłoby dla biegłego podstawę do jednoznacznej odpowiedzi czy były to prace niezautomatyzowane palaczy i rusztowych przemysłowych kotłów parowych.

(dowód: opinia biegłego k. 25-42)

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem. Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było to, czy wnioskodawca posiada wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawca ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, ukończył 60 lat i złożył wniosek o przekazanie środków z OFE do budżetu państwa.

Prawidłowe rozumienie pojęcia pracy w szczególnych warunkach nie jest możliwe bez wnikliwej analizy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Z zestawienia § 1 i 2 tegoż rozporządzenia wynika, że pracą w szczególnych warunkach jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

Odnośnie oceny dowodów zgromadzonych w postępowaniu zważyć należy, iż okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

Należy jednak wskazać, że z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach szczególnych miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Brak zatem takiego świadectwa lub jego zakwestionowanie przez organ rentowy, nie wyklucza dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego.

Organ rentowy zakwestionował, aby wnioskodawca w okresie od 1 grudnia 1989 roku do 31 grudnia 1998 roku w Szpitalu (...) w B. pracował w szczególnych warunkach. Z przedłożonych dokumentów w świadectwa pracy umów o pracę oraz angaży i zakresu obowiązków wynika, że wnioskodawca był zatrudniony w spornym okresie na stanowiskach ślusarz – spawacz (angaż z dnia 30 marca 1990 roku), od 27 kwietnia 1990 roku – mechanik, mechanik

sekcja instalacji (energetyki) ciepłej, dział Głównego (...), od 24 listopada 1995 roku mechanik– konserwator urządzeń energetycznych.

Wobec nie dysponowania przez wnioskodawcę świadectwem pracy w szczególnych warunkach, zgodnie z treścią art. 6 k.c., spoczywał na nim ciężar wykazania, że taką pracę w spornym okresie wykonywał. Z utrwalonego stanowiska judykatury wynika przy tym, iż nie nazwa stanowiska, lecz faktycznie wykonywane przez pracownika czynności decydują o kwalifikacji pracy jako wykonywanej w warunkach szczególnych lub jako nie posiadającej takiego przymiotu.

Ustalenia faktyczne w zakresie charakteru pracy wnioskodawcy, zakresu jego obowiązków i rodzaju wykonywanej w okresie zatrudnienia w Szpitalu (...) w B., Sąd poczynił w oparciu o spójne i logiczne, a co za tym idzie wiarygodne zeznania świadków: S. J. i W. R., którzy w spornym okresie pracowali razem z L. B. oraz w oparciu o zeznania samego wnioskodawcy, a także opinię biegłego ds. bhp W. Z..

Świadkowie w spornym okresie pracowali wprawdzie na innym niż wnioskodawca stanowisku, a mianowicie pierwszy na stanowisku palacza, a drugi pracownika ds. uzdatniania wody, nie mniej w swojej pracy cały czas spotykali się z wnioskodawcą, gdyż wspólnie pracowali na zmianach w kotłowni. Dysponują tym samym szczegółową wiedzę na temat jego codziennych obowiązków pracowniczych. Zeznania świadków, wnioskodawcy i wreszcie opinia biegłego ds. bhp zostały przy tym poparte dokumentami złożonymi w sprawie i korelowały z tymi dokumentami. Materiał dowodowy nie był kwestionowany przez organ rentowy. Z tych względów należało uznać materiał dowodowy za wiarygodny i w pełni obrazujący charakter pracy wnioskodawcy w spornym okresie.

Analiza zeznań świadków oraz dokumentów osobowych prowadzi do wniosku, że wnioskodawca pracował w szczególnych warunkach w całym spornym okresie swojego zatrudnienia w Szpitalu (...) w B.. Z materiału dowodowego wynika bowiem, że wnioskodawca pracował w sekcji (instalacji) energetyki ciepłej, gdzie w okresie od 1989 roku do 1995 roku zajmował się bieżącą konserwacją oraz naprawą (usuwaniem awarii i remontami) kotłów przemysłowych oraz rurociągów ciepłowniczych zaopatrujących budynki szpitala w ciepło. W ramach obowiązków dokonywał przeglądu całej instalacji doprowadzającej ciepło. Swoją pracę wykonywał bowiem nie tylko w samym budynku kotłowni, ale również w kanałach ciepłowniczych oraz na przestrzeni od wyjścia z kanału do zaworów pod budynkami szpitala. Utrzymanie w należytym stanie tych urządzeń było niezbędne dla funkcjonowania szpitala. Szpital przy tym posiadał własne zaopatrzenie w energię ciepłą. Kotłownia znajdowała się w oddaleniu około 400 metrów od budynków Szpitala.

Od 1995 roku wnioskodawca zaś wykonywał pracę pomocnika palacza. Wynika to ze spójnych zeznań świadków i wnioskodawcy. Mimo zatem braku zmiany w angażach oraz przekazaniu wnioskodawcy jako zakresu obowiązków zakresu robót jako mechanika, jego zadaniem w znaczącym stopniu było zapewnienie dostarczania energii ciepłej do budynków szpitala poprzez pracę na kotłach niskociśnieniowych, parowych, zasilanych miałem węglowym. Praca ta polegająca na napełnianiu kotłów wodą, utrzymanie ciśnienia i temperatury kotłów, regulowanie szybkości spalania oraz wygaszanie kotłów miała na celu wytworzenie energii ciepłej w postaci pary wodnej o ciśnieniu około 10 atmosfer. Pracę w tym okresie wnioskodawca łączył częściowo z dotychczasową pracą jako mechanika (konserwatora) urządzeń.

Zakres obowiązków i rodzaj prac wykonywanych przez wnioskodawcę nie był sporny. Wynikał bowiem z dokumentacji z akt osobowych, zakresów obowiązków i angaży, a co znalazło potwierdzenie w zeznaniach świadków i wnioskodawcy. Istota sporu sprowadzała się faktycznie do oceny charakteru tych prac, czy można je zaliczyć do prac w warunkach szczególnych czy nie.

Do prac w szczególnych warunkach ustawodawca zalicza prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych (wykaz A dział II) oraz prace nie zautomatyzowane palaczy i rusztowych kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego. (wykaz A dział XIV poz.1).

Jednocześnie zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, za pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia.

Dokonując oceny charakteru wykonywanej przez wnioskodawcę pracy w spornym okresie jako mechanika (konserwatora) urządzeń energetycznych sąd uznał, iż wnioskodawca wykonywał prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii cieplnej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń cieplnych, o których mowa w wykazie A dział II, co potwierdził w swojej opinii biegły ds. bhp. Zarówno bowiem prace remontowe, naprawcze i konserwacyjne jakie wykonywał wnioskodawca przy samych kotłach w kotłowni, jak i prace konserwacyjne i remontowe wykonywane w kanałach ciepłowniczych i na odcinku od wyjścia z kanału do zaworów pod budynkami szpitala były pracami przy przesyłaniu energii cieplnej oraz remoncie i eksploatacji urządzeń cieplnych. Biegły przy tym szczegółowo ocenił w opinii poszczególne zadania, jakie wykonywał wnioskodawca, dokonał również oceny rodzaju urządzeń zamontowanych w kotłowni oraz w kanałach ciepłowniczych i stopnia szkodliwości i uciążliwości dla wnioskodawcy.

Jak podkreślił biegły energia cieplna produkowana w przedmiotowej kotłowni była transmitowana na wskazaną odległość izolowanymi przewodami ciepłowniczymi ułożonymi w kanale ciepłowniczym. Na sieć ciepłowniczą prowadzoną w kanale ciepłowniczym składał się układ rurociągów z urządzeniami na nich zamontowanymi. Urządzenia te obsługiwał wnioskodawca, wykonywał zatem pracę przy przesyłaniu energii cieplnej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń zamontowanych na sieci cieplnej i transmitującej tę energię.

W trakcie transportu pary następowała strata ciepła do otoczenia. Strata ta była przyczyną częściowej kondensacji pracy wodnej, a wykroplony kondensat przepływał rurociągami wraz z parą. Warstwy kondensatu były odprowadzane przy wykorzystywaniu systemu odwodnień i po odseparowaniu był przepompowywany w pompowni kondensatu. (...) pompowania kondensatu w zakresie jego eksploatacji, remontu i konserwacji obsługiwał wnioskodawca.

Ponadto każdy odbiornik ciepła w budynkach szpitalnych był wyposażony w zawór zabudowany przed odbiornikiem. Wnioskodawca wykonywał prace do zaworów w przestrzeniach instalacyjnych między wyjściem z kanału ciepłowniczego a przedmiotowymi zaworami.

Taka praca zatem jest pracą przy przesyłaniu energii cieplnej, remoncie i eksploatacji urządzeń cieplnych.

Sąd podzielił opinię biegłego jako jasną i pełną.

Należy w tym miejscu podkreślić, iż sąd miał na uwadze, że wskazana pozycja w wykazie prac w warunkach szczególnych dotyczy prac w energetyce. Wnioskodawca zaś był zatrudniony jako mechanik (konserwator) urządzeń energetycznych w Sekcji (...) Szpitala (...) w B..

Jak zaznaczył Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 6 lutego 2014 roku, zawarte w wykazie A wyodrębnienie poszczególnych prac, mające charakter stanowiskowo - branżowy, jest determinowane specyfiką poszczególnych gałęzi przemysłu, z której wynika charakter świadczonych w nich prac i warunki, w jakich są one wykonywane, ich uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia. Innymi słowy taki sposób kwalifikacji prawnej prac - przypisanie konkretnych stanowisk danym branżom nie jest przypadkowe i wynika z przyjęcia przez ustawodawcę, że dane czynności pracownicze dopiero w ramach pewnej branży charakteryzują się takim natężeniem szkodliwych czynników, że ich wykonywanie uzasadnia nabycie prawa do emerytury w wieku wcześniejszym, a to z uwagi na szybszą utratę sprawności psychofizycznej. Jednakże, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy, nie można twierdzić, że znaczenie ma jedynie przyporządkowanie pracodawcy do określonego działu przemysłu. Art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej wyraźnie bowiem stanowi, że dla celów ustalenia uprawnień, w postaci emerytury w wieku wcześniejszym, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności

psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Skoro tak, to zasadnym jest twierdzenie, że przyporządkowanie branżowe ma znaczenie wówczas jedynie, gdy uciążliwość i szkodliwość danej pracy wynika z wykonywania jej właśnie w ramach danej branży. Natomiast w sytuacji, gdy stopień szkodliwości lub uciążliwości danego rodzaju pracy nie wykazuje żadnych różnic w zależności od gałęzi gospodarki, w której praca ta jest wykonywana, to, jak konkludował Sąd Najwyższy, brak jest podstaw do zanegowania świadczenia jej w warunkach szczególnych jedynie dlatego, że w załączniku została przyporządkowana do innego działu przemysłu. Sąd Najwyższy podkreślił na koniec, że jeżeli pracownik w ramach swych obowiązków był narażony na działanie takich samych czynników na jakie byli narażeni pracownicy działu przemysłu wspomnianego w załączniku, i przez co których praca była pracą w szczególnych warunkach, to zróżnicowanie sytuacji tych pracowników jedynie z tego powodu naruszałoby zasadę równości w traktowaniu podmiotów (osób) znajdujących się w tej samej sytuacji. Innymi słowy jest pracą w szczególnych warunkach praca wykonywana przy takim samym oddziaływaniu szkodliwych czynników niezależnie od branży w jakiej jest świadczona, chyba, że właśnie ze specyfiki tej branży wynika szkodliwość i uciążliwość warunków pracy.

Przy takim rozumieniu pojęcia wykonywania prac w szczególnych warunkach wymienionych w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 1983 r. (§ 4 ust. 1 rozporządzenia) koniecznym staje się, w przypadku gdy zakład pracy osoby zainteresowanej nie mieści się wprost w gałęzi gospodarki, do której w wykazie przypisano stanowisko pracy przez niego zajmowane, ustalenie charakteru wykonywanej przez nią pracy, a więc warunków w jakich ją świadczy. Następnie należy zbadać czy owe warunki cokolwiek się różniły w tym zakresie, a więc czy na szkodliwość danej pracy i w konsekwencji jej zakwalifikowaniu do prac w szczególnych warunkach, wpływ miała specyfika branży. Jeżeli tak, a więc jeżeli to fakt wykonywania zatrudnienia w przedsiębiorstwie należącym do takiej a nie innej gałęzi gospodarki czyni warunki pracy tak uciążliwymi w porównaniu do tego samego stanowiska pracy ale w innej branży, to praca świadczona w jakimkolwiek innym przedsiębiorstwie nie jest pracą w szczególnych warunkach. Jeżeli jednak rodzaj przedsiębiorstwa nie ma żadnego wpływu na szkodliwość warunków pracy, to wykonywanie pracy wymieniona w wykazie, choć w ramach innej branży, niż ta do której pracę tę przypisano, nie neguje jej szczególnego charakteru w rozumieniu ustawy emerytalnej.

Przenosząc powyższe rozważania na niniejszą sprawę, zauważyć należy, iż biegły odniósł się do określenia w nazwie działu II branży „energetyka” i podał, iż pod pojęciem energetyki rozumie się również energetykę lokalną, a pod tym pojęciem z kolei rozumie się ciepłownie albo kotłownie produkujące energię cieplną na rzecz zespołu odbiorców komunalnych, w tym osiedli, gmin, szpitali.

Praca jaką wykonywał wnioskodawca w zakresie przesyłania energii cieplnej, remontu i eksploatacji urządzeń cieplnych nie różniła się przy tym od uciążliwości i szkodliwości pracy w energetyce zawodowej czy przemysłowej. Celem bowiem prac wnioskodawcy, jak i w przypadku prac mechaników – konserwatorów urządzeń energetycznych w energetyce zawodowej czy przemysłowej, było zapewnienie przesyłu energii cieplnej, remont, konserwacja, montaż i eksploatacja urządzeń ciepłowniczych: - kotłów przemysłowych, niskociśnieniowych o wysokim stopniu skomplikowania, - układów i obiegów technologicznych w kanałach ciepłowniczych, tj. rurociągów z zamontowanymi na nich urządzeniami składającymi się na sieć ciepłowniczą transmitującą energię cieplną na wskazaną odległość do budynków Szpitala, - urządzeń pompowni kondensatu oraz – urządzeń w przestrzeniach instalacyjnych do ostatniego zaworu przed każdym odbiornikiem energii cieplnej pod budynkami Szpitala. Powyższe wynikało z konieczności utrzymania ruchu kotłowni i zapewnienia przesyłu energii cieplnej przez 365 dni w roku 24 godziny na dobę, jak w elektrowni. Okoliczność, iż praca wnioskodawcy była porównywalna pod względem charakteru i uciążliwości oraz szkodliwości dla zdrowia wnioskodawcy jak w przypadku pracy mechaników – konserwatorów urządzeń energetycznych w energetyce zawodowej i przemysłowej wskazują również zaświadczenia kwalifikacyjne uprawniające wnioskodawcę do wykonywania prac w zakresie gospodarki energetycznej, prowadzenia eksploatacji na stanowisku eksploatacji urządzeń i instalacji energetycznych: kotły parowe, instalacje cieplne parowe i wodne, sieci cieplne, cieplne urządzenia odbiorcze parowe i wodne, pompy, ssawy, wentylatory, dmuchawy. Taką też faktycznie pracę wykonywał pracodawca. Sąd podzielił zatem opinię biegłego w tym zakresie, gdyż znalazła ona oparcie w materiale dowodowym zebrany w sprawie, w tym w zeznaniach świadków i dokumentach.

Skoro zatem wnioskodawca w okresie od 1989 roku do 1995 roku – jak wykazało postępowanie dowodowe – wykonywał prace jako mechanik konserwator urządzeń energetycznych przy przesyłaniu energii cieplnej, przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń ciepłych w energetyce lokalnej to jego pracę należy uznać za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach zgodnie z wykazem A dział II. Wnioskodawca cały czas w spornym okresie był bowiem narażony tak jak i pracownicy pracujący w innych rodzajach energetyki na szkodliwe warunki pracy. Pracę tę wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Odnosnie rodzaju i charakteru prac wykonywanych przez wnioskodawcę w okresie od 1995 roku do 1998 roku jako pomocnika palacza należy stwierdzić, że prace te nie mogą być zaliczone do prac o których mowa w dziale XIV poz. 1. Prace te bowiem nie były pracami nieautomatyzowanymi, co podniósł również biegły w opinii. Również stanowisko pomocnika palacza nie jest wymienione w ww. załączniku jako stanowisko, na którym praca jest uznawana za pracę w szczególnych warunkach. Ewentualnie możliwe byłoby, jak podał również biegły, zaliczenie tego rodzaju prac do prac przy wytwarzaniu energii.

Niezależnie od powyższego już zaliczenie do stażu w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia w okresie od dnia 1 grudnia 1989 roku do listopada 1995 roku powoduje, że wnioskodawca wykazał, że wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace w szczególnych warunkach przez łączny czas znacznie przekraczający 15 lat.

Sąd przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia (...) roku.

Zgodnie z treścią art. 100 ustawy emerytalnej prawo do świadczenia (in abstracto) powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do jej nabycia. W przypadku emerytury, o jakiej mowa w art. 184 ustawy - mając na uwadze, że wskazane w tym przepisie kryterium okresów składkowych i nieskładkowych oraz stażu pracy w szczególnych warunkach powinno być spełnione do chwili wejścia w życie ustawy, tj. dnia 1 stycznia 1999 r. - dniem tym jest dzień ziszczenia się pozostałych warunków określonych w tym przepisie, czyli osiągnięcie przez wnioskodawcę wieku emerytalnego, jeśli nie był członkiem otwartych funduszy emerytalnych. W przeciwnym razie prawo do emerytury z tego przepisu powstaje dopiero w dniu złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym.

W danej sprawie w dniu złożenia wniosku o emeryturę wnioskodawca nie spełniał warunku złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE do budżetu państwa. Taki wniosek L. B. złożył dopiero w dniu 9 grudnia 2013 roku, zatem od dnia (...) roku spełnił wszystkie warunki do uzyskania prawa do emerytury.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.